

HET BEMESTINGSBELEID

De matige tot vrij slechte bemestingstoestand van verschillende kleibouwlantpercelen in de provincie Groningen behoeft nauwelijks nadere toelichting. In de verslagen van 1963 en 1964 van de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst over Noord-Groningen wordt in deze kwestie uitvoerig ingegaan. Inmiddels is uit verschillende reacties wel gebleken, dat de praktijk met belangstelling de mogelijkheden en de moeilijkheden rond deze materie volgt. Het omgekeerde zou men zich ook moeilijk kunnen voorstellen. Immers, de algehele bodemvruchtbaarheid en de bemesting in het bijzonder zijn zeer nauw aan de brutopbrengsten van de gewassen verbonden.

De huidige bemestingstoestand is niet in enkele jaren tot het bekende matige tot slechte peil gedaald. Aangenomen mag worden, dat op veel bedrijven de bemesting, vooral de kalk-fosfaat en kalibemesting, minder serieus wordt aangepakt. De gewoonte-bemesting werd en wordt nog steeds teveel toegepast. En praktijkervaring mag op velerlei gebied van onschatbare waarde zijn, op een bepaald moment blijkt soms, dat deze ervaring niet geheel is afgestemd op het doel.

Ten aanzien van de bemesting is dit ook buitengewoon moeilijk, omdat minder dan 10% opbrengstverhoging, respectievelijk verlaging, in de regel niet aan het gewas zichtbaar is. Men vergelijkt eigen opbrengsten met opbrengsten van naburige percelen en komt tot de conclusie, dat het bedrijf, uitgaande van het streekgemiddelde, „wel mee kan komen“.

In feite zegt dit streekgemiddelde maar zeer weinig t.a.v. de werkelijke opbrengstmogelijkheid, omdat bijna ieder bedrijf binnen een streekgebied praktisch eenzelfde beleid voert.

Dat aan de bemesting veel meer aandacht moet worden besteed, is zonder meer duidelijk, als men ernst wil maken met de noodzaak tot brutopbrengststijging van alle gewassen. Dit laatste is voor de Nederlandse boer van zeer grote betekenis, ook in Europees verband.

Hoe wil de boer zijn bedrijf rendabel maken, wanneer hij ongemotiveerd op de middelen ter verbetering van de bodemvruchtbaarheid gaat bezuinigen? De grond is en blijft de bron van het agrarisch bestaan: zorg er daarom voor, dat deze bron niet „opdroogt“.

DE KALKTOESTAND

Ongeveer 1/3 van het aantal onderzochte percelen in de Noordelijke kleibouwstreek en in het Dollardkleigebied van het Oldambt blijkt een te lage pH (zuurgraad) en kalktoestand te hebben. Op de oudere zavelen en kleigronden is

de situatie nog ongunstiger, omdat in het overzicht ook de kalkrijke, jongere zeeleiggronden zijn verwerkt. Globaal kunnen we het wel stellen, dat ongeveer 50% van de oudere klei- en zavelgronden een bekalking dringend nodig hebben. Niet alleen terwille van een betere pH, maar vooral ook om structuur-veral van de grond zoveel mogelijk te beperken.

DE FOSFAATTOESTAND

Uit de gegevens van het grondonderzoek komt verder naar voren, dat in de noordelijke kleibouwstreek ruim 40% en in het Dollardgebied van het Oldambt ruim 70% van de bouwlandpercelen een onvoldoende fosfaattoestand hebben. Deze situatie kan niet anders zijn ontstaan dan door een jarenlange „onder“bemesting. Bij nader onderzoek blijkt, dat er grote verschillen zijn in de fosfaattoestand tussen de bedrijven onderling en ook tussen de percelen binnen het bedrijf. Er zijn bedrijven met zeer goede fosfaatcijfers van vrijwel alle percelen. Hieruit mogen we

concluderen (een enquête gehouden in 1964, wijst ook duidelijk in die richting), dat in de noordelijke kleibouwstreek de totale hoeveelheid fosfaatmeststoffen, welke worden aangewend, wel voldoende zijn, maar dat de verdeling veel te wenselijk overlaat, terwijl in het Oldambt continu te weinig fosfaat wordt gebruikt op vrijwel alle gewassen.

DE KALITOESTAND

Ook deze is in de noordelijke kleibouwstreek verre van ideaal, nl. bij ± 40% van de onderzochte percelen werd een onvoldoende kaligetal aangehouden.

De kalitoestand van de grond in het Oldambt is daarentegen in het algemeen goed tot zeer goed. Toch zal ook hier ± 40% van de kleibouwlantpercelen een kalibemesting nodig hebben, vooral bij verbouw van kalibehoeftige gewassen.

In grote lijnen komt de kalibemesting in de noordelijke kleibouwstreek met de fosfaatbemesting overeen: de totale hoeveelheid aangewende kali zal bij benadering voldoende zijn, maar de verdeling tussen de bedrijven is matig tot vrij slecht.

Het bemestingbeleid zal er derhalve op gericht moeten zijn om deze ongunstige bemestingssituatie van de Groninger kleigronden weg te werken. Dit betekent voor de meeste bedrijven een herziening van de bemestingsgewoonten. Hierbij kan grondonderzoek goede diensten bewijzen.

Meer dan in het verleden zal de bemesting moet worden aangepast aan het vruchtbaarheidsniveau van de grond en de behoefte van het gewas.

J. J. SIJBOLT

Geef in 1965 op bouwland een ruime bemesting met stikstof

De regenval is in oktober, december en januari (in het zuiden van het land ook in november) zo overvloedig geweest dat op voor de wortels der planten bereikbare diepte geen noemenswaardige, uit het vorige jaar overgebleven, hoeveelheid stikstof meer aanwezig is. Zelfs in de droogste streken, het midden-oosten en vooral het noord-oosten van Nederland, waar november droog was, is de regenval toch zo zwaar geweest, dat niet op een belangrijke hoeveelheid stikstof in de grond mag worden gerekend.

Algemeen geldt dus de raad alle akkerbouwgewassen ruimer dan normaal

met stikstof te bemesten. In het algemeen zal een toeslag van 20 kilogram zuivere stikstof per hectare toelaatbaar zijn. Het spreekt vanzelf dat de aard van de grond, de voorvrucht, groen- en stalmentbemesting bij de definitieve bepaling van de hoeveelheid mede in beschouwing moeten worden genomen.

Bij toepassing van een gedeelde bemesting bij granen, moet de toeslag bij de eerste gift worden gegeven, daar de grond vooral in het begin van het voorjaar arm aan stikstof zal zijn.

Dr. F. VAN DER PAUW

Instituut voor Bodemvruchtbaarheid

Het volgende mengsel is ook van goede samenstelling: 20 luzernebrok, 30 droge pulp, 10 lijnschilvers en 40 haver.

Rantsoen voor de laatste 2 maanden van de dracht: 1 kg hooi, 1 kg kuil en 0,5 kg van het mengsel. In plaats van het mengsel kan men schapenbrokjes geven, maar dan ± 100 gram minder.

Rantsoenen voor een schaap met 1 lam, 1e maand: 1,5 kg hooi, 1 kg kuil en 0,6 kg mengsel of ± 0,5 kg schapenbrokjes.

Rantsoen voor een schaap met 2 lammeren, 1e maand: 1,5 kg hooi, 1 kg kuil, 1 kg mengsel of ± 0,9 kg schapenbrokjes.

H. DURANS

Noteringen Groninger Graanbeurs

Marktbericht van de Vereniging „De Beurs“

	9 febr. 1965	2 febr. 1965	11 febr. 1964
Tarwe	36,85—40,35	36,85—39,85	27,30—35,30
Rogge	28,35—29,60	27,35—28,85	22,30—24,30
Wintergerst	30,35—31,60	29,85—31,35	24,80—26,30
Wintergerst extra kwaliteit	31,60—32,10	31,35—31,85	26,30—26,80
Zomergerst	30,35—31,85	29,85—31,85	—
Zomergerst extra kwaliteit	31,85—32,35	31,85—32,35	—
Haver	29,35—30,60	29,35—30,60	21,30—23,30
Haver extra kwaliteit	30,85—31,20	30,60—30,95	23,55—23,90
Groene erwten	34,40—37,40	36,40—38,90	37,85—44,90
Hala kapucijners	27,65—31,65	27,65—31,65	—
Paardebonen	28,40—30,40	28,40—30,40	—
Duivebonen	28,40—31,40	28,40—31,40	—
Karwijzaad	65,90—93,90	65,90—93,90	—

Deze noteringen zijn incl. commissieprovisie, franco wal, basis stad Groningen

Uitbreidingsplannen

Hoogezand-Sappemeer
Vanaf 25 januari 1965, gedurende 4 weken, ligt ter gemeente-secretarie voor een ieder ter inzage het ontwerp der regeling voor de bebouwde kom „Oude Winschoterdiep-West“, houdende voorschritten tot regeling van de aard van de bebouwing en het gebruik van gronden. Gedurende genoemde termijn kunnen belanghebbenden bij de gemeenteraad bezwaren indienen.

Zuidbroek
Vanaf 20 januari 1965, gedurende 14 dagen, ligt ter gemeente-secretarie voor

een ieder ter inzage het raadsbesluit tot vaststelling van:

a. plan van uitbreiding der gemeente Zuidbroek, plan in onderdelen Zuidbroek, plan in hoofdzaak, partiële herziening 1964, met bebouwingsvoorschriften (terreinen ten zuiden van Winschoterdiep);

b. plan van uitbreiding der gem. Zuidbroek, plan in onderdelen Zuidbroek, partiële herziening 1964—1 met bebouwingsvoorschriften (terreinen ten zuiden van Rijksweg).

Gedurende zes weken na afloop van genoemde termijn kunnen belanghebbenden die zich niet bezwaren tot de gemeenteraad hebben gewend, bezwaren indienen bij Gedeputeerde Staten.

GERKE BOER †

Hij was destijds lid van het dagelijks bestuur der Groninger Mij. van Landbouw. Een periode waarin je iemand van dichtbij leert kennen. Hetgeen zo zeer de moeite waard was. Een mens die met fijnzinnig inzicht de problemen zoals hij ze ziet, tracht op te lossen, werkt mee aan het maatschappelijk leven van zijn tijd. Op zijn niveau, in zijn stijl, in zijn tijd.

In de geschiedenis van de Groninger tuinbouw was hij een persoon, die sterk de aandacht trok en verdiende. Iets daarvan willen we graag tot uitdrukking brengen in deze regels. Hij ruste in vrede.

J.A.B.

Stikstofbemesting van granen

(Vervolg van de vorige pag.)

niet, dan zou men de vroege gift kunnen beperken tot 40 kg N, waarna men het gewas aanziet tot het einde van het uitstoeien. Men geeft dan, al naar gelang de stand, nog 20—40 kg N. Geef men liever alles in eenmaal en wil men geen risico's, dan kan de gehele N-gift ook halverwege de uitstoeiing worden toegediend.

Matig vruchtbare gronden geven meestal een goede reactie op een late overbemesting. Een stikstofbemesting van 40 kg N toegediend met een hoog gemonteerde centrifugaalstrooier is vrijwel altijd rendabel.

Op armere gronden op het zand of in de veenkolonien en soms ook op zavelgronden krijgt men de hoogste korrel-opbrengsten bij N-giften van 80—160 kg N vroeg .... als het graan niet legert. Om het legeringsrisico te verminderen kan men het gewas op deze gronden met 60 kg N een vlotte start geven en bij het begin van het schieten beoordelen of het gewas dan nog eens 40 of 60 kg N nodig heeft.

Bijzondere omstandigheden kunnen een afwijkend bemestingsbeleid nodig maken. Op holle of laat gezaaide gewassen dient altijd veel stikstof vroeg te worden gegeven.

In het voorafgaande wordt onderscheid gemaakt tussen meer of minder vruchtbare gronden, terwijl het in veel gevallen beter is om te spreken van percelen. Immers voorvrucht en andere, min of meer incidentele, omstandigheden hebben een grote invloed op de stikstofbehoefte van de grond.

De hierboven gegeven richtlijnen in de daarin genoemde getallen dienen niet als een nauwkeurig advies te worden opgevat, maar als een hulpmiddel bij het nemen van een beslissing. Deze wordt in belangrijke mate bepaald door de ervaring en persoonlijke voorkeur van de graanteler.

Dr. K. DILZ,

Instituut voor Bodemvruchtbaarheid.

Melkprijsadvies

Periode 24 jan. tot en met 6 febr. 1965.

Drenthe/Groningen
Vet- en grondprijzen
Vetprijs per pct. vet per 100 kg f 5,29
Grondprijs per 100 kg f 2,35

Totaal per pct. vet f 5,870

Vet- en eiwitprijzen

Vetprijs per pct. vet per 100 kg f 3,79

Eiwitprijs per pct. eiwit per 100 kg f 2,50

Beide te verhogen met:

f 1,50 per 100 kg + f 0,39 per kg vet ten

laste van zuivelfonds XV.

f 2,50 per 100 kg + f 0,62 per kg vet

voorschot melkprijs toeslag 1964—1965.

Beide te verminderen met:

f 0,20 per 100 kg melk voor zuivelfonds

XV.

f 0,15 per 100 kg melk voor melkproduktie-

controle, enz.

Friesland.

Vetprijs per pct. vet per 100 kg f 5,85.

Notering voor het tijdvak van 7 tot en

met 20 februari 1965.

Drenthe/

Groningen Friesland

Ondermelk 10 ct. per kg 10 ct. per kg

Karnemelk 10 ct. per kg 10 ct. per kg

Onverdunde wei 2 ct. per kg 2 ct. per kg

PELSTERSTRAAT 16 · GRONINGEN
TELEFOON (05900) 2 28 12

(advertentie, I.M.J)

Voeding van schapen gedurende de laatste maanden van de dracht

Iedere schapenhouder zal in de winter en wel in het bijzonder de laatste maanden van de dracht, zijn schapen gaan bijvoeren. Vooral bij open winters met weinig sneeuwval, wanneer de weide groen blijft, heeft men allicht de neiging minder bijvoer te verstrekken. Dit heeft tot gevolg, dat de conditie van de schapen wel eens te wensen overlaat, zodat bij de geboorte van de lammeren, door minder weerstand, de sterfte onder de jonge dieren groter is.

De heer D. Rempt, directeur van de Gezondheidsdienst in Noord-Holland, schreef eens in een artikel over de bijvoeding van de schapen, dat de voorvoeding van drinkwater wel eens achterwege blijft. Hij wijst er op, dat een opgehokt schaap 4 à 5 liter drinkwater nodig heeft. Dit verstrekt men in 2 à 3 porties per dag, zodat de dieren steeds schoon water tot hun beschikking hebben. Bij vorst moet ook de watervoorziening in de weide niet vergeten worden.

Wat betreft de voeding, moet men in het oog houden, dat met het voortschrijden van de dracht de hoeveelheid ruwvoeder, die opgenomen wordt, daalt en daardoor de behoefte aan krachtvoeder iets groter wordt. Goede kuil is voor de schapen eveneens een uitstekend voeder, vooral door de aanwezigheid van carotine.

Als krachtvoer kunt u beschikken over schapenbrokjes. Hiervan geeft men 100 tot 500 gram per dag, afhankelijk van het stadium van drachtigheid. Een goed mengsel is ook: 1 deel haver, 1 deel maïs en 1 deel gedroogde pulp. Hiervan is 150 tot 500 gram per dag nodig.

Men kan van een mengsel van 300 gram pulp, 100 gram gerst en 100 gram gedroogd gras, 150 tot 500 gram per dag verstrekken. Met het vorderen van de